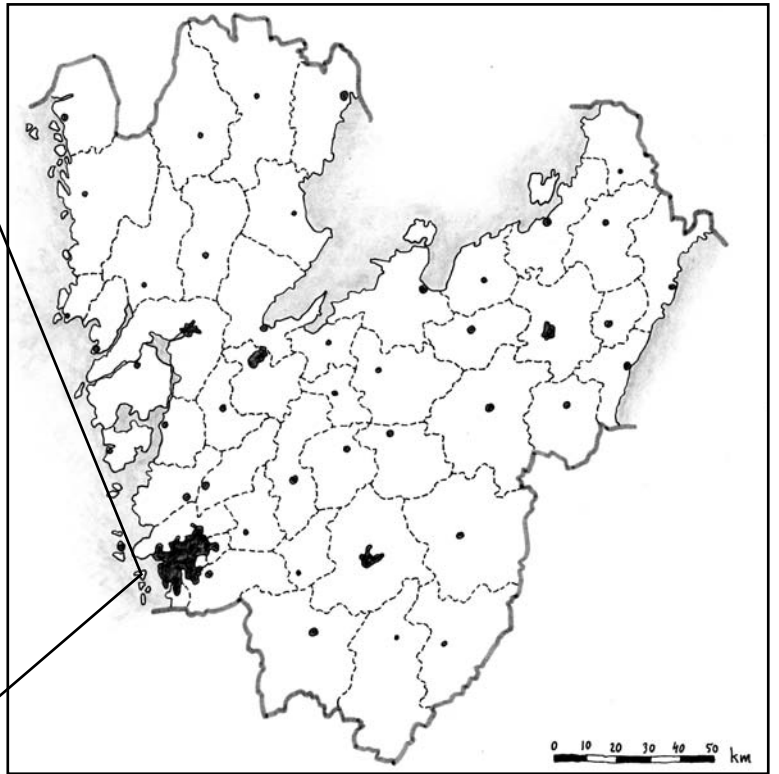
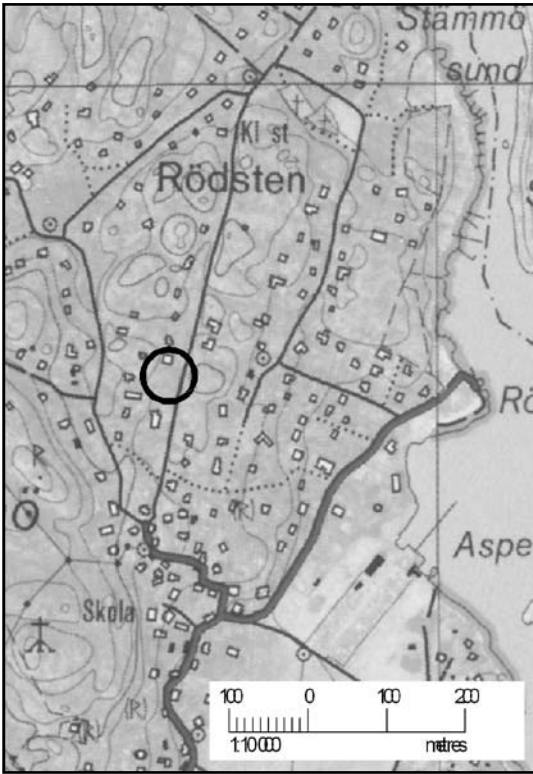

Arkeologisk förundersökning Styrsö 118 inom Brännö 2:118

Magnus von der Luft

*Arkeologisk förundersökning
Styrsö 118 inom Brännö 2:118*

Magnus von der Luft

Arkeologisk förundersökning Styrö 118 inom Brännö 2:118

Kulturhistorisk rapport 19

© Rio Kulturkooperativ 2007

Rio Kulturkooperativs projektnummer: 0777

Länsstyrelsens diarienummer: 431-10008-2007

Fastighet: Brännö 2:118 i Styrö socken, Göteborgs kommun, Västra Götaland

Ek. karta: 6B9b

Belägenhet i RT-90 2,5 gon V: X 6398,63 / Y1259,66

Höjd över havet: 21 meter

Beställare: Leon Raiszade

Projektansvarig: Stig Swedberg

Fältarbetsansvarig: Magnus von der Luft

Fältarbetstid: 2007-04-26 – 2007-04-27

Arkiv: Rio Kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: Översiktsbild över fastigheten Brännö 2:118. Vy mot väster.

Orienteringskarta: Framställd av Rio Kulturkooperativ med data från Map Maker

Topografisk grundkarta: Tillhandahållen av beställaren.

Övriga kartor och situationsplaner är framställda av Rio Kulturkooperativ

Redigering och layout: Optimal Press

Tryck: Nordbloms Tryck, Hamburgsund

ISSN 1652-1897

Sökord: mellanmesolitikum, senmesolitikum

Rio Kulturkooperativ

Skoghem 3296

450 52 DINGLE

www.riokultur.se

rio@riokultur.se

Innehåll

- 5. Sammanfattning*
- 5. Syfte*
- 5. Metod*
- 5. Förundersökningsområdet*
- 7. Natur- och kulturlandskap*
- 7. Tidigare undersökningar*
- 7. Undersökningsresultat*
- 8. Fynd*
- 8. Analysresultat*
- 8. Tolkning*
- 8. Antikvarisk bedömning*
- 9. Källor*
- 10. Bilagor*
 - 1. Lager*
 - 2. Fynd*

III. 1. Styrö 118 markerad på topografisk karta.

Arkeologisk förundersökning

Styrsö 118 inom Brännö 2:118

Sammanfattning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län har Rio Kulturkooperativ förundersökt fornlämningen Styrsö 118 inom fastigheten Brännö 2:118, Styrsö sn, Göteborgs kn, se *ill 1*. Förundersökningen föranleddes av planerna på att inom nämnda fastighet uppföra ett bostadshus. Slagen flinta påträffades i varierande mängd i förundersökningens samtliga sju schakt. Fyndmaterialet utgjordes av en borrhäls, en plattformskärna, kärnfragment, spån, spånfragment, avslag samt övrigt slagen flinta. Fyndmaterialet var genomgående lätt till hårt svallat och påträffades huvudsakligen i två skilda kontexter. Dels i ett sandigt lager direkt under matjorden, dels i ett grusigare sandlager överlagrat av ett ca 5-25 cm tjockt lerlager. I samtliga förundersökningsschakt påträffades mot botten ett lerlager med kraftig snäckenblandning. Inga anläggningar eller kulturlager påträffades i något av förundersökningsschakten.

Fyndmaterialet bedöms utifrån dess karaktär och fyndomständigheter, härstamma från aktiviteter på platsen eller i närområdet kring tiden före och efter transgressionsmaximum i Göteborgsområdet.

Syfte

Förundersökningen syftade i enlighet med kravspecifikationen till att förse länsstyrelsen med ett fördjupat kunskapsunderlag inför deras vidare hantering av ärendet. Efter avslutad

undersökning skall fornlämningens eventuella utbredning inom fastigheten kunna avgränsas. Dessutom kommer fornlämningens art och innehåll beskrivas med hänsyn till dess vetenskapliga och pedagogiska värde.

Metod

Vid förundersökningen av Styrsö 118 upptogs sju schakt med en mindre grävmaskin för att avgränsa fornlämningen inom fastigheten. Schakten förlades jämnt över hela fastigheten förutom inom ett mindre sankt område i den sydöstra delen av fastigheten. Vid schaktningen anlades även ett flertal djupare schakt i syfte att kontrollera huruvida det kunde finnas överlagrade kontexter inom fastigheten. Fyndförande kontexter har gått igenom för hand och schakten har mätts in med DGPS. Lagerföljden har dokumenterats med beskrivning och fotografi.

I undersökningsplanen och kostnadsberäkningen fanns medel avsatta för vedartsbestämning av fyra prover och två ¹⁴C-dateringar. Då inget kol påträffades i någon relevant kontext har emellertid dessa ej utnyttjats.

Förundersökningsområdet

Närområdet kring den aktuella fastigheten är i stor utsträckning bebyggt med bostads- och fritidshus. Fastigheten Brännö 2:118 omgärdas idag av bebyggda tomter på tre sidor. Åt öster avgränsas fastigheten av en mindre cykel- och

III. 2. Fastigheten Brännö 2:118 med schakten och fornlämningen markerade.

gångväg. Direkt öster om nämnda väg återfinns en mindre bergsknalle, se *ill 2 och 3*.

Natur- och kulturlandskap

Fornlämningen Styrso 118 är belägen på den nordöstra delen av Brännö i Göteborgs södra skärgård. Landskapet i närområdet utgörs av större och mindre kala bergspartier med mellanliggande flacka ytor och dalgångar.

Fornlämningens bild kring Styrso 118 utgörs av ett antal boplatser och fyndplatser för slagen flinta (Styrso 115, 117, 119, 331, 332), två områden med fornlämningsliknande lämningar (Styrso 81, 328), ett sjömärke (Styrso 327) samt en sentida ristning och lotsutkik (Styrso 329).

Tidigare undersökningar

Fornlämningen Styrso 118 utgörs av en stenåldersboplatz belägen ca 21 m ö h. Fornlämningen är i fornlämningsregistret markerad på de båda fastigheterna Brännö 2:118 och 15:4. Inom den markerade ytan påträffade Johan Alin 1915 ett fyndmaterial bestående av en kärna, ett spån och två avslag, *GAM 11802-03*. 1993 utfördes en schaktningsövervakning

i samband med VA-arbeten i anslutning till vägen öster om fornlämningen. Vid schaktningen iaktogs på 80 cm djup, ett 15 cm tjockt svart lager på styv lerbotten. Lagret tolkades som ett möjligt kulturlager. Några fynd framkom emellertid inte vid undersökningen, *Göteborgs Stadsmuseums arkiv*. 2004 beslutade Länsstyrelsen i Västra Götaland om en mindre utredningsgrävning inom fastigheten Brännö 2:118 för att konstatera huruvida det rörde sig om en fast fornlämning. Vid utredningsgrävningen, som utfördes av Göteborgs Stadsmuseum, påträffades fynd i åtta av de sammanlagt tolv grävda provgrupparna. Fyndmaterialet utgjordes av en retuscherad spånspets, ett avslag med retusch, ett mikrospån, 23 avslag, två splitter samt 36 bitar övrig flinta. Materialet var till stor del svallat och patinerat. Utifrån fyndens svallningsgrad och karaktär, samt höjden över havet daterades fynden till mellan- eller senmesolitikum, *Johansson 2004*.

Undersökningsresultat

Inom fastigheten upptogs sju schakt med en mindre grävmaskin (S1-S7). Schakten förlades jämnt över hela fastigheten förutom i det syd-

Ill. 3. Fastigheten Brännö 2:118 efter avslutad undersökning. Vy mot öster.

östra hörnet vilket var mycket sankt, se *ill 2*. Slagen flinta påträffades i varierande mängd i förundersökningens samtliga schakt. Fyndmaterialet påträffades huvudsakligen i två skilda kontexter. Dels i ett sandigt lager direkt under matjorden, dels i ett grusigare sandlager överlagrat av ett ca 5-25 cm tjockt lerlager. Det övre fyndförande sandlagret var 15-36 cm tjockt och fynden påträffades jämnt fördelat genom hela lagret. Den undre fyndförande kontexten var 5-25 cm tjockt och även här påträffades fynden i hela lagret. Fyndmaterialet som påträffades i den övre av de båda kontexterna utgjordes av 1 borrhspets, 1 plattformskärna C, 1 kärnfragment A, 1 kärnfragment B, 2 spån, 1 spånfragment, 112 avslag samt 99 bitar övrigt slagen flinta. Från den överlagrade kontexten insamlades ett fyndmaterial bestående av 2 kärnfragment B, 1 spån, 1 spånfragment, 36 avslag samt 55 bitar övrigt slagen flinta. I samtliga förundersökningsschakt påträffades mot boten ett lerlager med kraftig snäckinblandning. Inga anläggningar eller kulturlager påträffades i något av förundersökningsschakten.

Fynd

Vid förundersökningen påträffades ett fyndmaterial bestående av 1 borrhspets, 1 plattformskärna C, 2 kärnfragment A, 3 kärnfragment B, 3 spån, 2 spånfragment, 148 avslag samt 154 bitar övrigt slagen flinta. Fyndmaterialet var genomgående lätt till hårt svallat, se *bilaga Fyndtabell*. Fynden har sorterats med stöd av "Sorteringsschema för flinta", *Andersson et al. 1978*.

Analysresultat

Inga analyser har genomförts i samband med förundersökningen då inget daterbart kol påträffades i relevanta kontexter.

Tolkning

Fyndmaterialet som påträffades vid förundersökningen av Styrö 118 inom fastigheten Brännö 2:118 är inte helt litet men framkom i en sådan kontext att det inte bör betraktas som ett primärt boplatsmaterial. Med detta avses det faktum att fynden påträffades jämnt

fördelade inom vattenavsatta sediment och att inga anläggningar eller kulturlager kunde iaktas. Den ursprungliga boplatsytan kan mycket väl ha varit belägen inom fastigheten eller i dess omedelbara närhet.

Utifrån ett resonemang kring strandlinjeförskjutningen i Göteborgsområdet i förhållande till höjden inom fastigheten bör fynden ha omlagrats mot slutet av de mellanmesolitiska transgressiva faserna, samt under senmesolitikum/tidigneolitikum då havet åter sjunkit undan till en nivå motsvarande 19-20 meter över dagens. Under mellanmesolitisk tid var platsen belägen på en ö i den yttre skärgården, i ett skyddat läge i en mindre dalgång med berg både österut och västerut. När havet stod 19 meter över dagens nivå har dalgången utgjort ett idealiskt läge åtminstone för tillfälliga aktiviteter, men däremot översvämmas hela boplatsen om vattennivån höjs med en meter. Fyndmaterialet har troligtvis omlagrats under sådana kortare och mindre fluktuationer än regelrätta transgressioner.

Antikvarisk bedömning

Med hänsyn till de resultat som framkommit i samband med förundersökningen inom fastigheten Brännö 2:118, anser Rio Kulturkooperativ inte att några ytterligare antikvariska åtgärder krävs inom den nämnda fastigheten. För övriga delar av fornlämningen kvarstår emellertid lagskyddet.

Källor

Litteratur

Andersson, Stina; Rex Svensson, Karin & Wigforss, Johan. 1978. Sorteringsschema för flinta. *Fyndrapporter 1978*. Göteborgs Arkeologiska Museum.

Johansson, Thomas. 2004. *Ny boplats på Brännö*. Arkeologiska rapporter 2004:19. Göteborgs Stadsmuseum.

Arkiv

Göteborgs Stadsmuseums arkiv

FMIS

Bilagor

Bilaga 1: Lager

Enhet	Ordningsnr	Lager nr	Struktur	Jordart	Intensitet	Nyans	Bestämning
1	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
1	2	2	Fin	Sand	Neutral	Brun	Grå
1	3	3	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
1	4	4	Grov	Grus	Neutral	Brun	Grå
1	5	5	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
1	6	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
1	7	7	Fin	Lera	Mörk	Grå	Grå
2	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
2	2	8	Fin	Sand	Neutral	Grå	Brun
2	3	9	Grov	Grus	Mörk	Svart	Grå
2	4	5	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
2	5	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
3	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
3	2	10	Fin	Sand	Neutral	Brun	Brun
3	3	11	Fin	Sand	Ljus	Gul	Brun
3	4	21	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
3	5	12	Grov	Grus	Neutral	Grå	Grå
3	6	5	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
3	7	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
4	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
4	2	5	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå
4	3	13	Grov	Sand	Neutral	Grå	Grå
4	4	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
5	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
5	2	14	Fin	Sand	Ljus	Gul	Grå
5	3	15	Fin	Lera	Ljus	Gul	Grå
5	4	16	Grov	Sand	Neutral	Brun	Brun
5	5	17	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
5	6	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
6	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
6	2	18	Fin	Lera	Neutral	Brun	Grå
6	3	19	Grov	Sand	Neutral	Gul	Grå
6	4	20	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
6	5	6	Fin	Lera	Neutral	Grå	Grå
7	1	1	Fin	Matjord	Mörk	Brun	Brun
7	2	22	Fin	Sand	Neutral	Brun	Grå
7	3	7	Fin	Lera	Neutral	Gul	Grå

Tjocklek max	Tjocklek min	kommentar
0,24		
0,25	0,1	Fynd
0,14	0,05	
0,12		Fynd
0,22		
0,9		Skalgrus
0,35		Snäckskal, enstaka
0,23		
0,3	0	Ljusare mot botten
0,18	0,05	Genomgrävt
0,15		Genomgrävd
0,9		Skalgrus
0,2		
0,18	0,2	Stenig sand fynd
0,08	0,16	Fynd
0,12	0,18	
0,15		
0,25		
0,18		Skalgrus något grövre material i övre delen
0,2		
0,22		
0,05		Fynd
0,18		Skalgrus
0,28		
0,15		Fynd
0,15		
0,22		Fynd
0,35		
0,02		Skalgrus
0,2		
0,22		Troligen påfört
0,25		Finare mot botten Fynd
0,21		
0,05		Skalgrus
0,19		
0,3		Lerblandad störning.
0,32		Skalgrus

Bilaga 2: Fynd

Projekt nr	Nr	Enhet	Enhet 2	Typ	Antal	Vikt gr	Svallad
775	1	S1	L1	Kärnfragment A	1	3,6	Ja
775	2	S1	L2	Kärnfragment B	1	1,5	Ja
775	3	S1	L2	Spån	1	0,6	Ja
775	4	S1	L2	Spånfragment	1	1,8	Ja
775	0	S1	L2	Avslag	35	0	Ja
775	0	S1	L2	Övrigt slagen	41	0	Ja
775	5	S1	L4	Kärnfragment B	1	4,7	Ja
775	6	S1	L4	Spån	1	7,8	Ja
775	7	S1	L4	Spånfragment	1	3,9	Ja
775	0	S1	L4	Avslag	19	0	Ja
775	0	S1	L4	Övrigt slagen	29	0	Ja
775	0	S2	L8	Avslag	4	0	Ja
775	0	S2	L8	Övrigt slagen	4	0	Ja
775	8	S2	L9	Plattformskärna C	1	12,6	Ja
775	0	S2	L9	Avslag	1	0	Ja
775	0	S2	L9	Övrigt slagen	20	0	Ja
775	9	S3	L10	Spån	1	5,5	Ja
775	0	S3	L10	Avslag	52	0	Ja
775	0	S3	L10	Övrigt slagen	21	0	Ja
775	0	S3	L11	Avslag	3	0	Ja
775	0	S3	L11	Övrigt slagen	2	0	Ja
775	10	S4	L13	Kärnfragment B	1	6,6	Ja
775	0	S4	L13	Avslag	1	0	Ja
775	0	S4	L13	Övrigt slagen	1	0	Ja
775	11	S5	L14	Kärnfragment A	1	63,3	Ja
775	0	S5	L14	Avslag	12	0	Ja
775	0	S5	L14	Övrigt slagen	8	0	Ja
775	0	S5	L16	Avslag	7	0	Ja
775	0	S5	L16	Övrigt slagen	16	0	Ja
775	0	S6	L19	Avslag	9	0	Ja
775	0	S6	L19	Övrigt slagen	9	0	Ja
775	12	S7	L22	Borrspets	1	34,4	Ja
775	0	S7	L22	Avslag	5	0	Ja
775	0	S7	L22	Övrigt slagen	3	0	Ja

Patinerad	Kommentar	Återdeponerat
Ja	Lätt svallad	Nej
Ja		Nej
Ja		Nej
Ja		Nej
Ja	Ett mikropånsliknande	Ja
Ja		Ja
Ja		Nej
Ja		Nej
Ja		Nej
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja	En bränd	Ja
Ja		Nej
Ja	En bränd	Ja
Ja		Ja
Ja		Nej
Ja		Ja
Ja	En bränd	Ja
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Nej
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja	Kan ev vara B	Nej
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Ja
Ja		Nej
Ja		Ja
Ja		Ja

